

Acta musei napocensis

39-40-II
2002-2003

**MINISTERUL CULTURII ȘI CULTELOR
MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI**

**ACTA
MVSEI NAPOCENSIS**

39-40

ISTORIE

II

2002-2003

**CLUJ-NAPOCA
2005**

COLEGIUL DE REDACȚIE:

MELINDA MITU – Director adjunct
TUDOR SĂLĂGEAN – Redactor responsabil
IOANA SAVU – Secretar de redacție

MEMBRI:

DOINA BOROȘ (restaurare), **LIVIA CĂLIAN** (numismatică și medalistică), **IOAN CIUPEA**, **DANIELA COMȘA** (istorie contemporană), **MELINDA MITU** (istorie modernă, muzeologie, patrimoniu), **OVIDIU MUNTEAN** (istorie modernă), **TUDOR SĂLĂGEAN**, **PAPP ANDREA** (istorie medievală, premodernă), **DIANA BINDEA**.

GRAFICA:

TÖRÖK KÁROLYI, CRISTINA ȚOPAN

FOTO:

SERGIU ODENIE

COPERTA:

TÖRÖK KÁROLYI

ILUSTRAȚIA COPERTEI:

Crucifix, bronz, secolul al XII-lea, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei

TEHNOREDACTARE: **IOANA SAVU**

MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI
ISSN 1454-1521

EDITURA ARGONAUT
ISBN 973-7710-65-7

FONDATOR: Acad. **CONSTANTIN DAICOVICIU**

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

Publicație a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei. Orice corespondență se va adresa: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, 400020, Cluj-Napoca, str. C. Daicoviciu, nr. 2, Tel/fax: 004 0264 591718; Tel: 004 0264 595677.
Email: secretariat@mnit.museum.utcluj.ro; tsalagean@yahoo.com.

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

Publication du Musée National d'Histoire de la Transylvanie. Toute correspondance sera envoyée à l'adresse: Musée National d'Histoire de la Transylvanie, 400020, Cluj-Napoca, rue C. Daicoviciu, n° 2, Roumanie, tel/fax: 004 0264 591718; Tel: 004 0264 595677.
Email: secretariat@mnit.museum.utcluj.ro; tsalagean@yahoo.com.

CUPRINS

SOMMAIRE – INHALT - CONTENTS

STUDII

IOAN MARIAN ȚIPLIC

Necropolele de tip <i>Mediaș</i> din Transilvania	9
<i>The Mediaș-Type Cemeteries from Transylvania (7th-10th C.)</i>	22

CĂLIN COSMA

Political Status of West and Northwest Romania in the 9 th and 10 th Centuries A.D. Archaeological Perspective	23
---	----

ALEXANDRU MADGEARU

Transylvania and the Bulgarian Expansion in the 9 th and 10 th Centuries	41
--	----

TUDOR SĂLĂGEAN

<i>Terra Ultrasilvana. Structuri teritoriale și realități politice în nordul Transilvaniei</i> în secolele X-XI	63
<i>Terra Ultrasilvana. Territorial Structures and Political Realities</i> <i>in Northern Transylvania (9th-11th C.)</i>	81

ANTÓNIA MARCSIK

Studiu antropologic al scheletelor umane descoperite în cimitirul din secolul al X-lea din Cluj-Napoca, str. Plugarilor	83
<i>Anthropological Study of Human Skeletons discovered in the 10th Century Cemetery</i> <i>from Plugarilor str., Cluj-Napoca</i>	90

MARIA-EMILIA CRÎNGACI ȚIPLIC, SILVIU OȚA

Piese inedite din colecția Muzeului Național de Istorie a României descoperite în necropola de secol XII de la catedrala romano-catolică de la Alba-Iulia	91
<i>Bislang unveröffentlichte Fundstücke aus der Sammlung des Nationalmuseums</i> <i>für Geschichte Rumäniens, die aus dem Gräberfeld der römisch-katolischen</i> <i>Kathedrale in Karlsburg /Alba-Iulia (12. Jh.) stamme</i>	106

ADRIAN ANDREI RUSU

Cahle din Transilvania (III). Trei motive decorative medievale	107
<i>Stove Tiles from Transylvania (III). Three Medieval Decorative Motifs</i>	114

MÁRIA LUPESCU MAKÓ

Considerații privind testamentele nobiliare din Transilvania la sfârșitul Evului Mediu	115
<i>Remarks concerning Last Wills and Testaments in Late Medieval Transylvania</i>	137

CĂLIN FELEZEU

Relații bilaterale politico-diplomatice transilvano-otomane	139
<i>The Bilateral Diplomatic and Politic Relations Between Transylvania and the Ottoman Empire</i> ..	152

IONUȚ COSTEA

Sub semnul lui Ianus. Relațiile dintre nobilime și principe în Transilvania în secolul al XVII-lea	153
<i>Under the Sign of Janus. Relations between Nobility and Prince in 17th Century Transylvania</i>	170

OVIDIU MUREȘAN

Un best-seller italian de la sfârșitul secolului al XVII-lea cu privire la orașele și cetățile din Banat și vestul Transilvaniei.....	173
<i>An Italian Best-Seller from the end of the 17th Century on the Towns and Castles from Banat and Western Transylvania</i>	185

OVIDIU MUNTEAN

Polonia în presa românească din perioada Unirii Principatelor	187
<i>La Pologne dans la presse roumaine pendant la période de l'Union des Principautés</i>	194

DANIELA COMȘA

Alexandru Vaida-Voevod între contestare, ignorare și reconsiderare (1872-1950).....	195
<i>Alexandru Vaida-Voevod between Contestation, Ignorance and Reconsideration (1872-1950)</i>	207

IOAN CIUPEA

O încercare privind obținerea de reparații pentru victimele ocupației și războiului, Cluj, 1946.....	209
<i>Attempt to obtain Reparations for the Victims of the Occupation and War, Cluj, 1946</i>	219

MISCELLANEA

OVIDIU PECICAN

Ideologie creștină și propagandă pentru Cruciada Târzie: circulara lui Ștefan cel Mare către principii creștini (25 ianuarie 1475).....	223
<i>Christian Ideology and Crusade Propaganda: the Circular Letter of Stephen the Great for the Christian Rulers (January 25, 1475)</i>	228

ALEXANDRU SIMON

Între porturi și cer. Chilia, Cetatea Albă, Istambul și Veneția în vara anului 1484	229
<i>Between the Harbours and the Skies: Chilia, Cetatea Albă, Istambul and Venice in the Summer of 1484</i>	271

ANDREA PAPP

Izvoare privind vestimentația aristocrației transilvănene în secolele XVII-XVIII	273
<i>Sources Concerning the Transylvanian Aristocratic Costumes in the 17th-18th Centuries</i>	280

TRAIAN RUS

Simion Balint. Mărturii documentare	281
<i>Simion Balint. Témoignages documentaires</i>	300

STELIAN MÂNDRUȚ

Anii de școală sibiană ai istoricului Andrei Oșetea.....	301
<i>Die Hermannstädter schuljahre des historikers Andrei Oșetea</i>	308

CLAUDIA URSUȚIU

Politici comunitare evreiești în Parlamentul României (1922-1929).....	309
<i>Judaic Community Politics in the Romanian Parliament (1922-1929)</i>	326

MARCELA SĂLĂGEAN

Tensiuni între comuniștii români și maghiari în Transilvania în anii care au urmat celui de-al Doilea Război Mondial	327
<i>Tensions between the Romanian and Hungarian Communists in Transylvania in the aftermath of WW II</i>	330

MONUMENTE

GHEORGHE PETROV, DANIELA MARCU ISTRATE

Biserica medievală din Sântana de Mureș (jud. Mureș) Contribuții arheologice la istoria monumentului	333
<i>Die mittelalterliche Kirche in Sântana de Mureș (Kreis Mureș). Archäologische Beiträge zur Denkmalsgeschichte</i>	344

GHEORGHE PETROV

O veche ctitorie munteană în Ardeal. Biserica Sf. Nicolae din Geoagiu (de Jos), jud. Hunedoara.....	345
<i>Eine Alte Walachische stiftung in Siebenbürgen. „Hl. Nikolaus“-Kirche, Geoagiu (kreis Hunedoara)</i>	356

MELINDA MIHÁLY

Casa Filstich-Kemény din Cluj.....	357
<i>The Filstich-Kemény House from Cluj</i>	365

NUMISMATICĂ ȘI MEDALISTICĂ

LIVIA CĂLIAN

Medalii românești din colecția numismatică a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei (I) 1600-1947	369
<i>Romanian Medals in the Numismatic collection of National History Museum of Transylvania (I) 1600-1947</i>	417

CLAUDIA M. BONȚA

Medalie-casetă dedicată Păcii de la Hubertsburg	419
<i>Médaille cassette dédiée à la Paix de Hubertsbourg</i>	428

PATRIMONIU, MUZEOLOGIE, CONSERVARE-RESTAURARE

MELINDA MITU

Locuitori ai Clujului în fotografii realizate de Ferenc Veress (sfârșitul secolului al XIX-lea)	431
<i>Citizens of Cluj in Pictures taken by Ferenc Veress (end of the 19th Century)</i>	435

DOINA BOROȘ, CATALINA VAJDA

Reconstituirea unei piese de vestimentație din secolul al XVI-lea aparținând Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei.....	437
<i>The Reconstitution of a Ribbon from the 16th Century belonging to the History Museum of Transylvania, Cluj-Napoca</i>	440

CORNELIA ROTARIU

Restaurarea unei oglinzi venețiene	441
<i>The Restoration of a Venice Mirror</i>	442

ADRIANA BULBUC

Restaurarea unei cărți din secolul al XVIII-lea prin principiul minimei intervenții	443
<i>The Minimum Intervention Principle in the Restoration of a Book from the 18th Century</i>	445

CLAUDIA M. BONȚA

Restaurarea unui vas ceramic aparținând culturii Wietenberg	447
<i>La restauration d'une casserole de l'âge du bronze</i>	448

NOTE ȘI RECENZII

Leo Steinberg, <i>The Sexuality of Christ in Renaissance Art and Modern Oblivion</i> , New York, 1983, versus Caroline Walker Bynum, <i>The Body of Christ in the Later Middle Ages, a Reply to Leo Steinberg</i> , New York, 1992 (<i>Ioana Savu</i>)	451
Adrian Ioniță, Dan Căpățână, Nikolaus Boroffka, Rodica Boroffka, Adrian Popescu, <i>Feldioara-Marienburg. Contribuții arheologice la istoria Țării Bârsei/ Archäologische Beiträge zur geschichte des Burzenlandes</i> , București, Editura Academiei, 2004 (<i>Daniela Marcu Istrate</i>)	456
Marius Porumb, <i>Ștefan cel Mare și Transilvania. Legături culturale și artistice moldo-transilvane în sec. XV-XVI</i> , Institutul Cultural Român, Cluj-Napoca, 2004 (<i>Daniela Mîtreă</i>)	460
Karoly Vekov, <i>Istoriografia maghiară din Transilvania în secolul al XVI-lea</i> , Cluj-Napoca, Editura Studium, 2004 (<i>Andrea Papp</i>)	462
<i>Studii și Materiale de Istorie Medie</i> , vol. XXII, 2004, Brăila, Edit. Istros, pentru Academia Română, Institutul de Istorie Nicolae Iorga București (<i>Daniela Mîtreă</i>)	463
Repertorii de arhive universitare din Ungaria (<i>Stelian Mândruț</i>)	465
Florin Medeleț, Nicoleta Toma, Vasile Râmneanțu, <i>Muzeul Banatului. File de cronică</i> , I. (1872-1918), II. (1918-1948), Timișoara, Editura Mirton, 1997, 2003 (<i>Stelian Mândruț</i>)	467
Gheorghe Iancu, <i>Problema minorităților etnice din România în documente ale Societății Națiunilor 1923- 1932 / Le problème des minorités ethniques de la Roumanie dans des documents de la Société des Nations 1923-1932 / Ethnic Minorities from Romania in Documents from the Nations' Society 1923-1932</i> , Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2004 (<i>Marcela Sălăgean</i>)	468
<i>Südostdeutsche Vierteljahresblätter</i> , Jahrgänge 36-49, Register II, (1987-2000). Bearbeitet von Eduard Schneider. München. Südostdeutsche Kulturwerk Verlag, 2001 (<i>Stelian Mândruț</i>)	469

CRONICA ACTIVITĂȚII

DANIELA COMȘA , Cronică selectivă a activității secției de istorie medievală, modernă și contemporană a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei (2002-2003)	473
<i>Selected excerpts from the Activity of the Department of Medieval, Modern and Contemporary History of the National History Museum of Transylvania (2002-2003)</i>	474

IN MEMORIAM

Ana-Maria Szöke	479
-----------------------	-----

ABREVIERI	481
------------------------	-----